

OPRAVDOVÝ
KREŠTĀN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>	Vychodí každú nedel' u.	<i>Redakcia a vydavateľstvo:</i> V Budapešti, <i>VI. okr., Aradi-utca 14.</i>
Na celý rok . . . . . 2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNÝÁNSZKY.	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka . . . . . 1 „ — „		
Na štvrt roka . . . . . — 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.		

Čo robí vláda v záujme priemyselníkov a malých gazdov?

Ien nedávno bol vyneseny na sneme zákon, ktorý usporiadal právny pomer medzi robotníkmi a statkármi, a vláda už zase zadala nový návrh, ktorým tiež jasne dokázala, že pozná potreby chudoby a že jej chce aj pomôcť, nie slovom lež skutkom. Najnovšie zase zadala vláda

Toto nespravodlivé osočovanie a pomlúvanie nikto taký neuveril, kto sa hlbšie zaoberal s pomerami, kto nestrannne skúmal veci. Každý videl, že vláda rovnou mierou merá. Že bursa dosiaľ nebola odanená, to sa stalo preto, že bursy iba v najnovšom čase začaly všade odañovať, a teraz už aj

Napájanie.

návrh o priemyselných a gazdovských úverkových spolkoch.

Nepriatelia liberalismu hlásali a hlásajú, že naša liberálna vláda len boháčov podporuje, a že chudobu utláča všade a všetkými možnými spôsobami, že bursu neodaní, kde sa dá behom veľmi krátkeho času zbohatnuť, kdežto každý remeselník a malý gazda musia veľkú daň platiť.

naša vláda pracuje na návrhu odanenia bursy. Nikto nemôže tajiť, že naša starostlivá vláda všade tam poskytla výpomocnú ruku, kde toho bolo zapotreby. Jakkáhle videla že chudobnejšia trieda začína klesať, že bez zákonnej ochrany ledva sa je vstave udržať, ba že rozhodne potrebuje pomoc, tu sa vláda hneď ozvala a prispela výdatnou pomocou.

V prvom rade zadala návrh zákona, ktorým vymienila a zabezpečila isté práva hospodárskym robotníkom, keď sa o týchto dostatočne postarala, rozprestrela svoju dobročinnú ruku na priemyselníkov a malých gazdov a týmto poskytnúť chce pomoc, aby sa mohli brániť oproti kapitalistom. Jediný spôsob, ktorým sa priemyselníci a malí gazdovia môžu brániť proti tomu, aby ich bohatí nepohltili, je poskytnutie lacného a výdatného kreditu, úveru.

Potreba lacného úveru pre remeselníkov a malých gazdov citená bola už dávnejšie, ale až teraz nastúpila tá prajná doba, v ktorej vláda môže túto otázku sriadit. Túto otázku chce sriadit návrhom o priemyselných a gazdovských úverkových spolkoch. Od tohoto návrhu očakávajú politici veľmi blahé následky.

U nás začína malý priemysel úplne klesať, vyhýnať. A prečo? Malí priemyselníci nemali peňazí, aby si k prevodzovaniu remesla zadovážili potrebné stroje, bez ktorých neboli vstave tak peknú, jemnú a lacnú prácu vyhotovovať, aby boli bývali vstave konkurrovať s veľkými fabrikami, ktoré tovar pomocou strojov veľmi lacne shotovaly a tak ho aj lacne dávaly. Dalej aj to bolo na záhode malým priemyselníkom, že keď sa aj zariadili potrebnými strojmi, nemali dostatočného kapitálu k tomu, aby si mohli látku vo väčšom lacno kupovať, ktorá okolnosť tiež nemalo prispievať k tomu, že malí priemyselníci neboli vstave zápasit, konkurrovať s fabrikami. Následkom týchto neduhov, nedostatkov malý priemysel u nás veľmi klesol. Ale jako sa v Rakúsku podarilo tenže udržať, na nohy postaviť, tak úfame sa, že vládou zadaný návrh aj u nás ochráni malý priemysel a priemyselníci znovu sa budú tešiť tomu prajnému stavu, v jakom sa nachádzali predtým.

Ale nielen malí priemyselníci, tak zle stoja. Malí hospodári tiež nemali prostriedkov, aby si mohli gazdovstvo svoje múdre zariadiť. Malí gazdovia obrábajú zeme dnes práve tak, jako ich obrábali ich dedovia a pradedovia a pestujú na nich to samé čo pestovali ich dedovia a pradedovia. A predsa jak veľmi sa zmenily pomery a potreby od tých čias. Že malí gazdovia nehladia nato, aby čím väčší osov mali z poľa, za to svedčí aj tá okolnosť, že z cudzozemska vo veľkom množstve privážajú k nám aj také plodiny, ktoré sa u nás veľmi dobre daria. Tak na príklad r. 1896. bolo k nám z cudzozemska dovezené 14.743 centov hrachu v cene $\frac{1}{4}$ miliona zlatých, 25.841 centov repového semena v cene pol miliona zlatých, 6680 centov chmeli v cene skoro 1 miliona zlatých, 1495 centov surového lanu v cene 59 tisíc zlatých atď. Toto všetko za to svedčí, že naši hospodári málo premýšľajú, málo sa starajú o

to, aby také plodiny pestovali, ktoré sa k nám z cudzozemska za drahé peniaze dovážajú. Naši hospodári s roka na rok pestujú to, čo videli od praotcov, nechcú uviesť žiadne novoty. Predtým, kým byly premávkové pomery neprajnejšie, dala sa táto ľahostajnosť aspoň koľko-toľko ospravedlniť, dnes ale viac nie, lebo keď k nám z cudzozemska vedia dovážať menované plodiny, tým ľahšie by ich mohlo Horno-Uhorsko pestovať a dovážať.

Malí hospodári mohli sa dosiaľ vyhovárať, že nemali potrebný kapitál, aby si mohli zadovážiť rozličné potrebné stroje, ktoré sa vyžadujú k takému obrábaniu poľa, aby na ňom mohli pestovať horespomenuté plodiny. Teraz aj táto výhovorka odpadne, lebo návrh zákona chce poskytnúť hospodárom lacný úver a tak budú mať potrebný kapitál, aby sa vystrojili potrebnými strojmi.

Nemôžeme ale nepripomenúť, že úver je až veľmi dvojostrý meč, ktorým sa už nejedon porazal. Úver je iba tak osožný, keď vypožičaný kapitál múdre, osožne vynaložíme, keď ho tak upotrebíme, aby nám o moc viac donášal, než koľko my platíme od neho úrokov. Keď niekto dostane kredit povedzme na dva percenty a vypožičanú summu iba tak upotrebiť, že mu tá donáša iba jeden percent, tak je to veľmi drahá požička, o moc drahsia než požička vzatá na 6—8 percentov, ktorú ale tak uložíme, že nám ona donáša 10—14 percentov. Práve preto nech si to jedon každý remeselník a hospodár dobre rozmyslí, či skutočne potrebuje pôžičku, či ju je vstave tak vynaložiť, že mu ona väčší osov donáša, než koľko on od nej úrokov platí. Hlavne ale nech nikto neberie pôžičku, keď vypožičané peniaze není v stave v remesle alebo v hospodárstve osožne upotrebiť, osožne investovať. Takáto neúrodna pôžička býva obyčajne hrobom priemyselníka a hospodára, takáto pôžička je na dva boky ostrý meč, ktorého oboje ostria rania patričného.

Po tomto odskoku vráťme sa zase k predmetu a rozpovedzme si, jako mieni vláda tieto úverkové spolky zariadiť. Zadaný návrh predovšetkým usiluje sa hrádze postaviť rozličným švindlerom, ktorí zakladajú úverkové spolky jedine tým cieľom, aby ľahkoverných ľudí vycicalí. Návrh určuje, že odteraz úverkový spolok možno založiť len pri spoluúčinkovaní vrchnosti, nejakého verejného spolku, hospodárskeho spolku, kupeckej a priemyselnej komory, priemyselného spolku alebo za spoluúčinkovania ústredného úverového spolku. Úverkový spolok môže úver poskytnúť iba členom; členom môže byť iba taký plnoletý, ktorý tam stále býva. Každý člen musí podpísať aspoň jednu účasťinu, ktorá vyše 50 zlatých nesmie viac obnášať. Od účasťin neslobodno úroky platit.

Návrh ustáľuje, že z čistého osohu nesmie sa vyše 5 percentov vyplácať členom úverkového spolku; jestli čistý výnos viac obnáša, to pripadne k rezervnej základine. Členovia spolku zodpovední sú po 5 násobnú výšku svojej účasti za povinnosti spolku. Dĺžoba spolku z majetku dlžníkovho sa práve tak v prvom rade vypláti ako ku pr. prenájemné za kvartiel.

Aby tieto úverkové spolky mali dostatočný kapitál, založí sa v Budapešti ústredný úverkový spolok. Tento ústredný spolok iba vtedy môže začať účinkovať, keď aspoň za 1 million zlatých účastín bolo značené a vplatené. Aby tento ústredný úverkový spolok mohol hneď začať účinkovať, poveruje sa vláda, aby podpísala účastín za 1 million korún a tiež hneď aj vplatila. Ďalej aby ústredný spolok mohol zadosťučiniť požiadavkám jednotlivých vidieckych úverkových spolkov, môže vypustiť dlžobné úpisov. Z týchto dlžobných úpisov prevezme vláda po výšku 3 millionov korún. Inými slovami povedané, vláda poskytne 4 milliony korún tomuto ústrednému spolku.

Aj tu je úžera vytvorená, lebo od dlžobných úpisov nebudú sa iba 4 percenty platiť. Vláda ďalej, aby administratívne trovy boli čím menšie a aby tak ústredný spolok mohol vidieckym úverkovým spolkom čím lacnejšie dávať peniaze, bude ročite 100 tisíc korún podpory dávať. Predsedu budapeštianskeho ústredného spolku vymenuje sám kráľ, riaditeľov ale minister orby a minister obchodu.

Toto je v krátkosti nástin návrhu, ktorý zadala vláda, aby pomohla malým gazdom a priemyselníkom. Vládu viedol najčistejší úmysel pri zadani tohoto návrhu, teraz je rad na obecnstve, aby poskytnutú pomoc ku svojmu najlepšiemu osohu a prospechu využitovala.

Slovo k rodákum.

Oprávnenosť jestvovania dodáva každej osobnosti i veci ten úkol, ktorý im je určený, a tie povinnosti, ktoré sú povinní plniť. Ľudárska strana vedľa tohoto nemá oprávnenosti jestvovania a účinkovania, lebo veď búrenie a huckanie nie je úkolom, a utrhanie i osočovanie nie je povinnosťou. Ba práve všetko toto celý vzdelaný svet za nemiestne a zakázané považuje.

V čom sa zjavuje účinkovanie ľudárov? Z mnohonásobnej skúsenosti vidíme, že len v tom, aby čo toňa schopných a účinných ľudí a stránok za týmito pokulhávali, a aby na miesto účinkov vystatujúcimi rečami dávali svetu na vedomie, že žijú. Dľa ich chvastania vo všeobecnosti bez všetkého bližšieho udania oni chcú

všetko dobré, — a ktože by to nechcel? — keď ale k tomu príde, aby bližšie určili a ustáľili spôsob toho dobrého, ktorým by sa to dobré malo dosiahnuť, tam sú potom ľudári nemí, nevediac kam z konopí, kričia, že to uskutočniť je povinnosťou vlády. Áno, je to povinnosťou vlády, a ona to aj koná napriek škreku ľudárov, ba aj oproti tomu škreku. Vláda nedá sa myliť, lež plní svoje ťažké a ľudarmi ničomne obťažované povinnosti. Dôkazom toho sú završené už zákonodarné diela minulých rokov, a návrhy zákonov, s ktorými sa snem chystá zaoberať dnes-zajtra.

Ako vrešali ľudári verejne i súkromne, že sa vláda uhorská nestará o ľud, menovite o nižšie vrstvy a triedy občianske, a hľa, už donesený robotnícky zákon ako aj návrh zákona o úverkových spolkoch neodtajiteľne dokazujú protivu toho. Robotnícky zákon rieši pomery a zastáva záujmy i prácu dávajúcich i pracovníkov; no a návrh zákona o úverkových spolkoch schopný i uspôsobený je, aby menším roľníkom a priemyselníkom značne a výdatne pomáhal. Čože už teraz vymyslia, vytrúbia ľudári? Keby sme ich neznali, keby sme predpokladali smeli a mohli, že ľudári tak ako každý rozumný človek, rozumne smýšľajú a konajú, vtedy by sme museli len to predpokladať, že oni prázdnotu svoju uznajú a poddajú sa. Ale nebudaj! Ľudári to neurobia, oni sa budú i ďalej hašteriť, lebo veď je to ich celé účinkovanie. A ľahko im je, lebo nepoznajú dôslednosti.

Známo je každému, — tvrdil to gróf Zichy, Molnár, Lepsényi, Mócsy, «Alkotmány» i «Kresfan» sto a sto ráz, — že socialismus je synom liberalismu. Už skoro chceli viesť pravotu oproti liberálnej strane pre uznanie otcovstva, a dnes si už tohoto pangarta pre seba osobujú. Robí to «Kresfan». V 15. čísle tohoto neobčajaně kresfanského časopisu píše diplomata ľudársky «Dr. Čachtičan» taktó: «Keď v príľudnatých krajinách Európy chudobný, vlasti zbavený, utlačený i viery skoro celkom zbavený robotnícky ľud už ani zniesť nemohol nátlak veľkokapitálu, vtedy sa započala robotnícka trieda sriadovať, zpiatočnosť (reakciu) si vypísala na prápor svojho účinkovania a to bol pôvod socialismu.

Či to čítal redaktor «Kresfana» Lepsényi? Tak sa zdá, že čítal i udobril, lebo veď je zodpovedným redaktorom. Kedy mal pravdu, a kedy balamutil? Pravdy nemal ani raz a balamutil obydvä razy — dľa svojho spôsobu. Liberalismus a zpiatočnosť sú dve hrozné protivy, väčšie ako oheň a voda. Ako tedy mohol povstať socialismus raz z liberalismu a raz zase z reakcie? To len múdre hlavy ľudárov si vedia vysvetliť, rozumný človek nie. Ale ani netreba. Socialismus je tu,

bárs z čoho povstal, a nám je nutno zaoberať sa s ním so stanoviska liberálneho, ľudárom ale — čo by bolo najlepšie — zo žiadneho stanoviska, bo i tak ho nemajú.

Jedno ale je neodskriepiteľná pravda, a to je to, že prechvaty socialistov v pokojnej krajine našej práve spôsobami agitácie ľudárov posmeľené a vyučené, tak výstrednými sa staly. Keby posledné roky nášho verejného života ušanovaťe boli bývaly od pliahy ľudárskej, sotva by sme boli mali príležitosť pozorovať hnutie socializmu. Vie to každý, i ten najutiahnutejší náš dedinčan, a len ľudári nechcú do seba vstúpiť a zavolať i vyznať: mea culpa!

Kto robíť nechce, zvlášte vtedy, keď toľko je práce, ako práve teraz u nás, už tým hreší, že zahála; o koľko trestu a opovrzenia hodnejší je ale ten, ktorý nielen že sám nepracuje, no ešte aj usilovných v prácach jejich ruší a hatí?!

A preto, rodáci moji, — rozmyšľajte a vstúpte vy do seba; pritúl'te sa k tým, ktorí s vami za vás skutočne trebárs nemo pracujú, a vylúčte zpočiatku seba takých, ktorí miesto potupnej práce len prázdnyimi a hlúpyimi rečami vás traktujú, balamutia a do úpadku žienú.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Návrhy poľahujúce sa na vyrovnanie. Obe vlády — naša totižto a rakúska — zadaly v stredu všetky návrhy vzťahujúce sa na colno-kupeckú smluvu a predĺženie privilegia rakúsko-uhorskej banky. Návrh poľahujúci sa na kvótu nebol zadaný.

Teraz, keď sú návrhy na vyrovnanie už zadané, nadmieta sa otázka, že či nebude potrebné terajší dočasný stav ešte na jeden rok predĺžiť. Predĺženie provisoriuma, dočasného stavu, vyžadujú pomery v Rakúsku, kde niet výhľadu, žeby návrhy poľahujúce sa na vyrovnanie boly dokonca roku prijaté. Už ministerský predseda Gautsch zaoberal sa smyslienkou predĺženia dneskajšieho stavu, vtedy ale naša vláda nechcela prijať predĺženie provisoriuma, lebo sa nazdávala, že nová vláda prebije v rakúskom sneme a pošťastí sa jej dať odhlasovať návrhy vyrovnania. Ponevác sa ale ani nastúpením grófa Thuna nezmenily pomery natoľko, žeby sa mohlo očakávať, že rakúsky parlament prijme vyrovnanie ešte tohoto roku, nepozostáva nič iné, jako predĺžiť dneskajší stav, aby tak rakúska vláda vyhrala čas a kto má čas, má všetko. Jak sa v Rakúsku skutočne nezmenia pomery a nebude výhľadu, žeby ríšska rada prijala návrhy, tak náš parlament bude mať dlhé letné prázdniny.

Kvóťový výbor. Uhorský kvóťový výbor sa už sriadil. Za predsedu bol zvolený Koloman Széll a za referenta Maximilian Falk, tedy tí istí, čo boli aj predtým. Z toho, že za predsedu a za referenta boli tí istí zvolení, ktorí boli aj predtým, dá sa nato zatvárať, že uhorský výbor na tom samom základe prevedie vypočítanie kvóty, jako aj predtým.

Jako počuť, v Rakúsku naliehajú na tom, aby sme prispievali k spoločným výdavkom v pomere 64 ku 36, to jest Rakúsko by platilo 64 percentov a my 36. Dostiaľ sme platili 31 a 4 desatiny percentov, a tak Rakúšania žiadajú značné povýšenie. Povráva sa, že uhorský kvóťový výbor náchylný je malé zvýšenie kvóty prijať, niektorí hovoria, že bude odporúčať 34 percenty, čo by znamenalo zvýšenie o 2 a pol percenta.

Figle ľudovej strany. Ľudová strana nijak sa jaksi nechce spriatelíť s myšlienkou, že parlament je vážne miesto, kde sa majú vážne a dôstojne pojednávať vážne záležitosti krajinské. Ona chce z parlamentu spraviť komediu, takú komediu, jakú ona hrá s ľudom. Vyslanc Ján Molnár bol sľúbil, že na každom stredkovom a sobotňajšom zasadnutí bude interpelovať. Toto si preto pred seba vzal, aby tým smiešnym spravil pekné právo interpelovania.

Právo interpelovania je jedno z najhlavnejších a najvážnejších práv vyslancov. Vyslanc týmto právom môže jakoby na zodpovednosť tahať ministra. Samo sebou sa rozumie, že toto právo len tak má smysel, keď ho vyslanci vážne používajú, keď každú maličkosť neprednesú v sneme. A toto pekné právo chce opäť Molnár smiešnym spraviť, keď prisľúbil, že bude vždy interpelovať. Dnes zajtra dožijeme, že bude interpelovať ministra orby, či má známosť o tom, že jednomu jeho voličovi krava okryvela, zatým bude interpelovať ministra vnútra, či má známosť o tom, že rychtár v tej alebo o nej obci krivo sa pozrel na ľudárov. A tak to pôjde až do nekonečna. Aspoň sa budú mať vyslanci na čom zabávať.

Druhý figel, ktorý ľudová strana prevádza je, že snem chce prosbami obsypať. Tak sa zdá, že z Budapešti rozposlala jednotlivým obciam odpis prosby, v ktorej patričná obec žiada zníženie pozemkovej dane a odanenie bursy. Tri takéto úplne od slova do slova rovné prosby už prišly do snemu, ostatné budú nasledovať. Čo chce s týmto ľudová strana docieliť? Ihra sa, jako malé deti. Však to ľudová strana veľmi dobre vie, že by finančný minister radšej dnes, než zajtra znížil pozemkovú daň, keby to bolo možné a vediac toto, predsa dá zaslať daromné prosby, ktorými robí daromnú robotu iba snemu. Nuž ale veď kedy že ľudová strana ponímala vážne ľud? Nikdy.

Dôkazom toho je aj brezniansky prípad. Tam nahukala ľud, ktorý sa následkom zlomyselného dráženia dopustil výtržnosti. Za tieto výtržnosti boli pred súd postavení. A čo spravila ľudová strana? Ani sa len neobzrela o chudiakov, akoby ich ani len nepoznala, nepo-

slala im advokáta, nezastala sa ich. A títo chudiaci boli skoro všetci odsúdení do žalára.

Aj toto bol len taký figel, jaké ustavične vystrája. Ľudová strana využítuje každého a keď ho využítokovala, odkopne ho. Tak spravila aj s breznianskym a pohorským ľudom.

Dokedy bude ozaj takéto figle vystrájať s ľudom a s parlamentom?

Amerikánsko-španielska vojna. Amerikánci sa ešte vždy len chystajú k vojne. Tak sa zdá, že by radi boli, keby sa ich Španieli nalakali a jednoducho odťahli z ostrova Kuby. Vypovedanie vojny pretáhovali so dňa na deň. Najnovšie zprávy hovoria, že prezident Spojených štátov konečne už podpísal listinu, v ktorej vyzýva Španielsko, aby do soboty t. j. 23-ho apríla odťahli s vojskom s ostrova. Jak do týchto čias španielske vojsko neodťahne, tak v sobotu večer amerikánske vojsko začne vojnu.

KRAJINSKÝ SNEM

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 14-ho apríla. Po veľkonočných prázdninách dnes vydržovali vyslanci po prvý raz tak zvané meritorné zasadnutie, to jest také, kde snem pojednáva nejaké predlohy.

Vyslanci najprv vyvolili členov delegácie a zatým pojednávali návrh zákona o sriadení platov konsulských a návrh o regulovaní prostredného toku Dunaja. Oba tieto návrhy boli prijaté bez dišputy.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 15-ho apríla. Dnes začali vyslanci pojednávať veľavážny návrh zákona o sriadení platov nekatolíckych duchovných.

Referent Ján Tuba obznámil snemovňu s ustanovizňami zákona. Pripomenul, že je veľmi potrebné, aby dôchodky nekatolíckych duchovných tam, kde im obce neposkytujú dostatočnú výživu, sriadil štát. Toto chce previesť zadaný návrh. Návrh zákona rozoznáva dve triedy duchovných, asice takých duchovných, ktorí skončili vyššie školy a teologiu a najmenší plat týchto ustáľuje na 800 zlatých, za druhé takých duchovných, ktorí neskončili školy a najmenší plat týchto určuje na 400 zlatých. Kde sú tedy cirkve tento najmenší plat neni vstave dať svojim duchovným, tam zbývajúcu čiastku dá štát. Prosi prijatie návrhu.

Zatým minister náboženstva a výučby *Wlassics* povedal obštrnú reč, v ktorej podvrátil všetky tie obavy, ktoré jednotlivci prejavovali oproti návrhu a ktoré boli v jednotlivých časopisoch uverejnené. Predovšetkým ubezpečil minister snemovňu, že sa štát nechce zamiešať do vnútorných záležitostí cirkvi, jako to mnohí hovoria. Cieľom tohoto návrhu je jedine to, aby zabezpečil duchovným aspoň taký dôchodok, aby z neho stavu zodpovedne mohli vyžiť. Tým že štát zabezpečil duchovným takýto plat, nechce ich hnať do služby štátu. Návrh je slobodomyselný, lebo nerobí rozdiel medzi jednotlivými konfessiami, duchovný každej konfessie dostane

od štátu doplnok platu, aby tenže obnášal aspoň 800 zl. vlastne 400 zlatých. Dôchodky katolíckych kňazov len dočasne sriaduje, pokým totižto nebude sriadená kongrua katolíckeho kňazstva.

Mnohí sa obávajú toho, že vláda tým kňazom, ktorí sa chovajú dľa vôle jej poskytnie podporu a odberie ju takým, ktorí držia s opposíciou. Toto je bezzákladná obava, lebo veď podpora nebude dávaná osobám, lež miestam; kto je v patričnej obci, ktorá nenie vstave dať svojmu duchovnému zákonom určený najmenší plat, ten dostane podporu od štátu. Je pravda, že si štát v návrhu vymienil právo, že takému duchovnému, ktorý sa dopúšťa protištátnych skutkov, môže odobrať podporu, toto ale musí každý za dobré uznávať, lebo veď len aj vláda musí mať istú moc v rukách, aby mohla potrestať protivlasteneckého duchovného. Prosi prijať návrh.

Gróf Albert *Apponyi* uznáva, že je návrh v celku dobrý, má však proti nemu predsa niektoré námietky. Po prvé nepáči sa mu, že vláda chce dať podporu aj neučeným kňazom. Ďalej zazlieva, že sa vláda predbežne neusiluje presvedčiť, či sú toľkí duchovní aj skutočne potrební, kolkých si jednotlivé obce alebo mestá držia, vláda jednoducho hovorí v návrhu, že všetkým duchovným dá aspoň 800 zl. vlastne 400 zl. platu, ktorí čo takí úradujú. Konečne narádza, aby do zákona bolo vzaté, že sa podpora dáva cirkvám, dľa počtu duší, a aby cirkve dávaly podporu kňazom. Keď tieto opravy budú prevedené návrh prijme.

Gróf Ondrej *Bethlen* je tiež toho náhľadu, žeby bolo lepšie, keby sa udeľovanie podpory sverilo cirkvám.

Gróf Ján *Zichy* uznáva potrebu toho, aby dôchodky evanjelických, reformátskych a židovských duchovných štát doplnil, len to sa mu nepáči, že takto štát dostane právo miešať sa do autonómie tých vierovyznaní. Návrh neprijíma.

Zasadnutie snemovne dňa 16. apríla. Pokračovalo sa v pojednávaní návrhu o sriadení platov nekatolíckych duchovných. Albert *Kiss* dokazujúce jak veľmi potrebujú nekatolícki duchovní podporu, vyhlasuje, že návrh prijíma.

Koloman *Tisza* predovšetkým ďakoval ministromi náboženstva, že sa zaujal za nekatolíkov. Schvaľuje, že vláda celkom nesoštátnila školy a neodobrala cirkevné majetky. Protestantské cirkve už dávno boli utisnuté na podporu, ale čakaly, kým poskytnutie tejže dovolil peňažitý stav krajiny. Schvaľuje, že návrh robí rozdiel medzi učenými a neučenými duchovnými. Nemá proti tomu nič, že si návrh vymieňuje, aby štát mal právo nevlasteneckému duchovnému odobrať pomoc, keď patričná cirkev napriek tomu chce podržať tohoto duchovného, môže to spraviť. Návrh prijíma, lebo je dobrý.

Julius *Sághy* preto nenie spokojný s návrhom, lebo sú doňho vtiahnutí aj židia.

Koloman *Radó* bráni protestantov proti upodozrievaniu, že odhlasovali niektoré zákony len preto, aby od štátu dostali pomoc.

Nasledovaly interpellácie, načo bolo zasadnutie skončené.

Zasadnutie snemovne dňa 18-ho apríla. Dnes odznela jedna proti majetku katolíckeho kňazstva nameraná ostrá reč. Reč túto pri ďalšom pojednávaní sriadenia platov nekatoíckych duchovných povedal vyslanec Franc Sima. Rečník preto neprijíma návrh, lebo nenariaďuje shabanie kňazských majetkov. Katolícke vyššie kňazstvo preto dostalo bolo za dávnych čias dneskajšie veľké majetky, že viedli vojská do boja a vydržovali školy. Dnes už ale viac nekonajú tieto služby — hovorí rečník, — tak treba kňazské majetky odobrať.

Teofil Fabinyi oduševnene bránil návrh.

Oskár Metzl není spokojný s návrhom, lebo podporu drží za malú.

Gróf Albin Csáky schvaľuje návrh, lebo nahliada, že u nás štát musí cirkve napomáhať. Mnohí rečníci zľievajú, že dľa návrhu štát poskytuje podporu len pod istými podmienkami; toto je celkom na mieste, lebo veď aj predtým dávali kráľovia cirkvám dôchodky tiež len pod istými podmienkami. Ani tá námietka neobstojí, že štát využije podporovanie kňazov na kortešské ciele, lebo veď v otázkach podpory bude súdiť neodvislý administratívny súd. Úplne schvaľuje, že návrh zabezpečuje podporu aj tým duchovným, ktorí neskončili vyššiu školu.

Hovoril ešte Gejza Polónyi. Tento dobrý katolík, ktorý svojho času bol proti cirkevno-politickým zákonom, prizvukoval, aby štát odobral kňazom tú čiastku majetku, ktorá je určená na udržiavanie škôl. Návrh neprijíma.

V pojednávaní sa bude pokračovať.

Slovo na čase.

Nastalo jaro. Príroda prebudila sa k novému životu a náš slovenský roľnícky ľud s úplnou dôverou vo Všemohúceho vykonáva svoje ťažké poľné práce v nádeji, že Pán Boh bude zehnať jeho námahy a odmení jeho možnú prácu hojnou poľnou úrodou. V sladkých nádejach kochá sa od jari do jasene, keď vidí, že jeho ťažkú, možnú prácu korunuje zdar, keď vidí, že zlaté klasy pokrývajú jeho roličky, lebo od úrody alebo neúrody závisí jeho ďalšie jestvovanie, jeho ďalší život.

A toto všetko spočíva v ruke Všemohúceho Pána. Ona riadi osudy nielen jednotlivých ľudí ale aj celých národov. Nik nemôže za to, keď roľa následkom nedostatku dažďa vysechne, slnce úrodu spáli, jako ani proti tomu nevie nik pomoci, aby prekazil trvanlivé dažde. Keď sa človeku nedarí dľa jeho nádeji, pocíti trpkosť v srdci, ale pomôcť si nevie, lebo to neleží v ľudskej moci. A penevác človek moci nad prírodou nemá, v tom spočíva jeho ťažký boj o život, o jestvovanie a preto sa snaží všetkému možnému nebezpečeniu vyhnúť. Jeden roľník, ktorý má pole vlhké, odvádza vodu kanálmi, druhý, ktorého pole je suché, vodu uvádza na svoje role a tak každý dľa svojich síl sa snaží, aby vyhnul možným prírodným pohromám.

Pravda každý gazda v takýchto prácach potrebuje pokoj od všetkých iných pobočných záležitostí, aby všetko to, čo koná, náležite, chladnokrevne mohol si uvážiť a dobre previesť. Preto rozumný hospodár keď má v nedeľu popoludní kus slobodného času, chytí do ruky hospodársku knihu alebo časopis a poučí sa o jednom druhom. Ale v novších časoch naši mnohí hospodári ani ten popoludňajší čas nedeľný nemôžu obecať na svoje poučenie, lebo i ten mu začínajú odoberať jednotliví novopečení „oblažiteľia“ ľudu, ktorí sa nikým nevolaní za jeho vodcov vydávajú.

A títo novopečení „vodcovia“ ľudu sú ľudári. Cez zimu spali ako medvedi, lebo vedeli, že ani jedon len trochu rozumný človek nebude v zime počúvať tie hlupstvá, ktoré mu na ľudových shromaždeniach budú kázať ľudári. Ale teraz zase nastáva pre nich čas. Vylezú zo svojich dier a zase budú svolávať shromaždenia, aby balamutinami „oblažili“ ľud.

Jaký význam, jaký cieľ majú tieto ľudové shromaždenia? a jaký užitek a osoh má z nich ľud sám? to sme už neraz dopodrobna rozpovedali. Tie shromaždenia nie sú k dobrému ani pre poslucháčov ani pre krajinu, slúžia tie len ľudovým vodcom k tomu, aby sa na takých miestach a pred takými krajanmi, kde shromaždenia ešte nedržali, chváliť mohli, že hľa toľko a toľko hláv sišlo sa na to shromaždenie, to ale múdre zamlčia, že skutočných voličov, ktorí majú právo voliť vyslanca a tým vplývať na riadenie krajiny, bolo na tom shromaždení len toľko, žeby ich všetkých na piatich prstoch mohol spočítat.

Ponevác ale nám neide len o skutočných voličov, teda ľudí, ktorí voľbou vyslanca vplývajú na záležitosti krajinské, lebo tí už aj tak v prevažnej väčšine nahliadli bezcielnosť shromaždení ľudovej strany, ale i o tých nevoličov, ktorí sú dosavád' ešte zaslepení falošnými heslami ľudovej strany, preto už teraz neomeškávame ich napomenúť, aby na shromaždeniach ľudovej strany účasť nebrali a svoj slobodný čas vynaložili k svojmu vlastnému osohu a prospechu tak, jako to oni sami za najprospešnejšie držia.

Bože uchovaj, my nechceme tým hatiť ľudí v ich slobodnej vôli, to sa nesrovnáva s liberalismom, ale zase s liberalismom srovnáva sa vystrihať spolubližného od zlého a že shromaždenia ľudovej strany rozširujú zlo medzi spolubližnými, ktože by sa to opovážil tajiť. Veď na ktorýchže shromaždeniach hlása sa toľko nenávisti jako na ľudových? Na ktorýchže shromaždeniach hlása sa toľko klamu jako na ľudových? Na ktorýchže shromaždeniach naučí sa ľud takým nevyberaným nádvakám na vládu, jako na ľudových? Na ktorýchže shromaždeniach zavádza sa ľud tak, ako na ľudových? Smele môžeme povedať, že dosavád' ani na všetkých spolu shromaždeniach iných politických strán nehlásalo sa toľko nenávisti, nepohovorilo toľko klamu, nádviek a nezavádzal sa tak ľud, jako na jednom jedinom shromaždení svolanom vodcami novopečenej ľudovej strany. O politických klamstvách a zavádzaniach týchto neraz sme

prehovorili a patričných náležíte odhalili. Aké klamstvá hovorili o cirkevno-politických zákonoch, že teraz z kostolov budú robiť sypárne, manželstvá že sa budú uzavierať na kontrakty a tak ďalej, vie dnes už i každé malé dieťa a čvrikajú i vrabci o tých zavádzaniach.

Ponevác sa teda na tých ľudových shromaždeniach nik dobrému nepoučí, vystríhame našich rodákov, aby na slová svoláateľov neposlúchali, na shromaždenia ľudovej strany nechodili, lež aby si namiesto toho v slobodnom svojom čase otvorili nejakú poučnú knihu alebo časopis, z tých sa poučili o všetkom čo pre seba za prospešné držia a keď im to čas dovoľuje, nech sa radšej pokochajú krásou v slobodnej prírode ako by mali poslúchať ducha otravujúce reči „apoštolov“ ľudovej strany, ktorí hlásajú boj syna proti otcovi, brata proti bratovi a znevažujú všetko, čo sa im nekorí a každého, kto tak netancuje ako oni pískajú.

Pozvania ľudovej strany pustiť jedným uhom dnu a druhým von a opäť nastane svätý pokoj medzi nami.

BESEDNICA.

V e n e c.

— Dia Georga de Lysa. —

I.

Malý Janko Korinský radšej slobodno bez práce sem-tam po poli sa túlal, radšej počúval na kraji močiara krákorenie vrán a čvrikanie vrabcov, vyvolávajúce ich z ich skrýše, ako tam v škole nad knižkou zhrbeno sedel. Rád sa škriabaval po strmých dúbavách, po lesoch s hôrnym kvietim a rád dýchal s celými pľúcami do seba čerstvý, zdravý vzduch lesný.

Veľmi sa radoval keď mohol s rybármi na člnok sadnúť, čo mu tito srdečne dovolili, lebo veselé a milé reči chlapca obveselily zamyslených rybárov, a tešili sa, že má chlapec tak rád vodu.

Tieto výlety aspoň mu z hlavy vyrazily to zaobchádzanie, ktorého bol doma vše účastný. Lebo keď domov prišiel, so sklopenou hlavou, po tichu vbehnul cez polootvorené dvere a utiahol sa, keď otec, chudobný a mnoho pracujúci to robotník, ostro pozrel na neho. Na jeden rozkazujúci pokyn jeho ruky skryl sa do toho najnepatrnejšieho kútika, čo mu za lúžko slúžil, a keď už i otec zadriemal, dobrá a starostlivá matka s vyplakanými očami niesla pred posteľ svojho dieťaťa večeru, ktorú otec z trestu od neho odtiahol a jedlo chlapcovi jedným odpúšťajúcim bozkom osladila. Vtedy chlapec, nasledujúce vnuknutie srdca, objal svoju úbohú matku okolo krku a prisľúbil jej, že sa bude napozatým dobre držať. Avšak zase nastalo pekné slnečné rano, nebo bolo vyjasnené, slnce sa skvelo a jasalo, spev vtáčkov naplňoval čerstvý vzduch — a každá dobrá snaha, predsa vzatie, polepšenie chlapcovo vyšlo na zmar.

Jedného večera, keď sa so spokojným, smelým svedomím domov navrátil, ponevác sa mu pred večerou prísť podarilo, prefaknutý na prahu zostal stáť.

Jeho otec, Martin Korinský ležal na posteli vystretý; pri jeho nobách kľačala matka a Janko videl, ako vzdychá a plače.

Zomierajúci poznal kroky svojho syna, pozdvihol ustáté mihalnice a zomierajúcim hlasom ho ku sebe volal. Malý Janko sblížoval sa k nemu bojzljivo, viac prekvapeno než ufaknuto; v jeho detinskej mysli nemal ešte čistého poňatia o význame smrti.

— Moje dieťa — hovoril Martin, kladúc od smrteľného zápasu zmeravenú a od práce vráskovitú ruku svoju na kaderavé, belavé vlasy svojho syna — ja onedlho zomrem. Nechcem ťa teraz v tejto hodine karhať, avšak som presvedčený, že si ani dnes v škole nebol. Viem to iste, lebo som ťa volal a nebolo ťa nikde. Nebol si tu ani vtedy, keď mi farár ostatné pomazanie udeľoval; bol by zomrel bez toho, aby som ti moje otcovské požehnanie bol udelil...

Reč otcovu pretrhlo boľastné chrčanie v prsách jeho. Malý Janko horko plakal. Nemal o tom čistého pochopu, čo je to *umrel*. Iba to vie, že mu otea odvedú, že ho viac neuvidí a že budú na veky jeden od druhého oddelení. Veľká ruzčulenosť mu stisla hrdlo a na celom tele zavládal ten boľastný pocit, ktorý veľký a strašný úder predchádzava.

A zomierajúci takto pokračoval v reči:

— Sám ostaneš s tvojou matkou. Veľmi biedne sme žili a po smrti mojej váš osud sa ešte zhorší. Poslúchni ma, Janko! Jestli si žiadaš, aby menej zarmútený z tohoto sveta sišiel, prisľúb mi, že viac nebudeš trápiť tvoju matku!

— Ó, otee môj drahý, sľubujem ti to! — lkalo dieťa a od smrteľného zápasu chvejúce, žehnajúce ruku otcovu majúc na hlave, sklonilo čelo na rty zomierajúceho, a s jedným bozkom vzhopilo ostatné dýchnutie zomierajúceho otea.

II.

V deň pohrabu nezostalo doma ani haliera. Mimo predpísaných modlitieb, farár, jako dobrosrdečný človek milujúci chudobných ľudí, slúžil sv. omšu za duševnú spásu zomrelého. Korinského žena kráčala za truhlou, vedúc za ruku svojho malého syna.

Dieťa už neplakalo, avšak namiesto niekdajšieho úsmevu na jeho tvári zrkadlila sa mu vážnosť a sebavedomie.

Po „Absolve te“ pomocou povrazov vŕzgajúcu truhlu spustili do hrobu; kvapky svätenej vody sta perly slz padajú na jedlové dosky, potom čuť tupý hluk, hrudy zeme pohádzu na truhlu.

Jako čo by každá hruda zeme srdce úbohej ženy rozrývala.

Konečne dokonil hrobár svoju prácu, jednoduchý čierny kríž postavil na mohylu a rukávom košeľe si sotre pot s čela, potom posbiera svoje smutné náčimie a odoberúc sa od vdovy, odíde. Vrzgot jeho ťažkých číziem rozlieha sa po nemých hrobch, cez ktoré ide, aby si cestu zkrátil.

A oni zostanú sami, celkom sami: matka a dieťa.

Matka zúfanelivo hľadá na čerstvý hrob, na sotva spozorovať sa mohúci kríž a šeptavo vzdychá:

— Ani len venca nemá!

Janko ale mlčí.

III.

Strýko Bartolom, učiteľ, nevedel na druhý deň po pohrabe dost obdivovať pilnosť a vytrvalosť Jankovu.

Avšak nie veľmi dôveroval v napravení tuláckej prírody malého chlapca. V prvom dni preukázanú veľkú pilnosť ľahko si vysvetlil z nešťastia Korinských zastihnuvšieho; ale už sa jaro bližilo a bol presvedčený, že prvé vtáčie hniezdo zase na starý tulácky život zväbí

chlapčeka. Lenže sa prerátal; Janko vždy usilovne pracoval a čo chvilu všetko to dohonil, čo bol predtým zameškal; ba čo viac, pod krátkym časom stal sa prvým žiakom v svojej triede.

Učiteľ toto všetko nemálo tešilo, pretože sa o vdovu zaujímal a vždy ju ľutoval, že má tak naničhodného syna.

V deň rozdeľovania odmiern poprosil Janko svoju matku, aby ho do školy odprevadila; táto zprvu nechcela jeho prosbu splniť, pretože sa v svojom smútku nechcela verejnosti ukázať, ale chlapec ju tak pekne prosil, že mu konečne povolila.

— Ale načo? — pýtala sa sama seba. — Malíčky Janko i tak nič nedostane, veď on najväčšiu časť roka sa len tak pretúlal.

A na toto si pomysliač, utiahla sa do najskrytejšieho kúta vo dvore, kde sa slávnosť odbývala.

— Lež čože je to? Veď učiteľ Bartolom číta meno jej syna Janka. A hľa ten už tam stojí na vyvýšenom mieste.

Učiteľ ho objíma a zelený venec mu na hlavu položí.

A matka plače — tieto slzy tešia ostatných — a od rokov teraz po prvý raz v jej očiach zablisne sa lúč radosti a materinskej pýchy.

Dvor sa pomaly vyprázdni, i vdova sa vzdiala a pyšno sa na svojho syna opiera.

Na polceste ale Janko kráča na jednu pobočnú cestu a matku za sebou ťahá.

Kdeže ju chce zaviesť?

— Počže len, poč, mamička moja!

A ona sa dá od neho viesť. Zanechajú už dedinu, už stoja pri vchode cintorína; vstúpia dnu a zastanú pred hrobom zomrelého Korinského.

Malý Janko stúpa zrovna ku drevenému križu na hrobe svojho otca a potom sloziac na hrob venec, obráti sa ku matke a takto hovorí:

— Vidíš mamička, teraz má otec aspoň venec!

Vysádzanie štátnych hradských ovocnými stromami.

Budúcemu pokoleniu bude dozaista lepšie, nežli je terajšiemu! Keď sa vandrujúci vydá na cestu a na zaprášenej hradskej v páľivých horúčostach veľmi ustane, bude potrebovať iba ruku vystreť za občerstvujúcim ovocím, aby si zahasil páľivý smäd. Ľahko mu bude toto spraviť, lebo následkom dohodnutia sa ministrov orby a obchodu širšie hradské tam, kde sa pôda a podnebie k tomu hodily, vysadili a aj nabudúce budú vysádzať ovocnými stromami. Za toto rozhodnutie bude budúce pokolenie skutočne povďačné menovaným ministrom. Minister orby rozkázal svojim odborníkom, aby hradské, v dĺžke asi 8500 kilometrov pochodili a skúmali, jaké stromy by sa mali tam vysadiť, k vysadeniu potrebné stromky prepustil skoro úplne darmo, na hospodárskom naukobehu ľudových učiteľov hlavnú váhu kládol na to, aby si učiteľia osvojili známosti potrebné k pestovaniu ovocných stromov, ďalej vydržoval v Budíne, v Prešporke, Nitre, Košiciach a v Torde pre cestárov naukobeh, v ktorom týchto odborní znalcov vynaučovali sadeniu ovocných stromov, každý cestár obdržal ľahšie porozu-

mitefnú knižočku, z ktorej sa môže všetko to naučiť, čo je potrebné k sadeniu a dochovávaniu ovocných stromov. Tomuto máme čo ďakovať, že je košicko-tornanská čičara vysadená čerešňami, prešporsko-frašťacká a prešporsko-hainburská orechami vysadená, a tak tedy myšlienka, ktorá bola celé stololetie prizvukovaná, stala sa už telom. Krajinské hradské budú tedy nielen košatými, lež pomaly aj takými stromami ohradené, ktoré rodia užitočné ovocie.

Členovia vlády zadovážili si týmto nehynúce zásluhy, nakoľko predišli aj mužov vzdelaného západu. Však pred štyrmi rokmi pojednávali vo francúzskom snepe návrh zákona, ktorý chcel každého statkára, jehož majetok leží pri ceste, prinútiť k tomu, aby zeme hraničiace s hradskou vysadil ovocnými stromami.

U nás bez toho aby právo majiteľov kto naštrbil, ba len aj bez toho aby statkári čo len aj krajeiar výdavkov mali, sám štát im ponúka pomoc. Dá vyťať tie stromy popri ceste, ktorých korene siahajú za hrádzu až na pole a tam cicajú silu jeho, ba často sú aj pri oraní na prekážke.

Jedine čo počítia občania, je to, že s vysadením ciest ovocnými stromami padá aj na plecia ich istá zodpovednosť, natoľko, že unavnou povinnosťou občanov bude ovocné stromy chrániť jak pred prirodzenými pohromami, tak aj pred poškodením jednotlivých nezbedníkov.

A toto je úlohou výchovy ľudu, ktorá je složená do rúk ľudových učiteľov.

Musíme vedieť opatrovať štátom poskytnuté výhody, lebo v protivnom páde škoda každého krajeiar, ktorý štát vynaložil na vysádzanie ciest ovocnými stromami.

Vediac toto, musíme si predložiť otázku, že či je takéto vysadenie hradských správna vec? Dľa nášho náhľadu, vysadenie toto je celkom správne.

V poslednom desaťročí merníci, inžinieri, čo sa týče našich ciest chvályhodnú prácu vykonali. Máme mnoho ciest, ktoré sú rovné a hladké, jako dlaň. Tieto cesty byly hneď od počiatku vysadené rozličnými stromami, z ktorých mali obyvatelia len natoľko osoh, že každý 3—4-ty rok zrezávali konáre a tieto páľili. Teraz sa to premení, lebo miesto týchto stromov budú vysadené ovocné stromy a uvidíme, že viac osohu z nich vezmeme, než keby sme len konáre obrezávali. Drevo, je pravda, že sa dalo aj predtým čo palivo upotrebiť, lenže keď stromy byly zrezané, vtedy cestovateľ nenašiel nikde chládzku na ceste, lebo takéto obrezané stromy vypínaly sa jako telegrafové štangy do výšky.

(Dokončenie nasleduje.)

HOSPODÁRSTVO.

Bránenie osenia na jar.

Jaro nastalo a starostlivý hospodár dozaista obzrel si už svoje polia, aby sa presvedčil, jako mu siatiny prezimovaly, či mu miestami nevyhnuly, alebo mrazom neboly poškodené. Niektorý dozaista videl, že pôda na ozimínach je na povrchu stvrdnutá a že tvorí kôru.

Takáto pôda je veľmi škodná pre osenia, lebo povrch pôdy je jako plúca mladého osenia a mladých rastlín, lebo pôdou dýchajú, pôdou prijímajú potravu zo vzduchu, a jestliže je povrch tvrdá kôra, tak nemôže ani voda ku koreňom osenia preniknúť. Takáto kôra môže sa utvoriť aj na jar, keď po siati nastúpia dažde a za nimi suché vetry. Nech ale povstala kôra tak alebo inak, na každý spôsob musí byť odstránená, čo sa stáva buď valcom, hlavne ale bránou. Bránením zadovážime prístup vode i vzduchu, taktiež uľahčíme rastlínkam zrast z pôdy von. Ďalej bránením rozdrobí sa zem, a z jej malých častok berie rastlina novú potravu. Konečne v kyprej pôde môžu sa koreňky voľnejšie, slobodnejšie rozťahovať, čo vzrast rastlín tiež veľmi napomáha.

Bránením sa zničí tiež burina, ktorá by odobierala osením potravu, taktiež vykynoží sa aj hmyz, ktorý sa rád zdržuje na blízku koreňov a tiež zničí čiastočne v tej dobe, keď sú oseniam najviac škodné. Najdeme v oseniach miesta, kde tože nadobýčajne bujne vzrástlo, na takýchto miestach je pre osenie priamo dobrodením, keď sa bránením jedna čiastka rastlín vytrhá, čím zostalé dostanú miesto a povetrie k ďalšiemu vývinu.

Má-li byť ale bránenie užitočné, musí sa zavčas na jar previesť, za druhé nesmie byť pri bránení pôda mokrá, lež suchá, ďalej nesmie byť brána veľmi ťažká a musí mať rovno dlhé zuby; lebo jesti že je pôda mokrá, tak sa bránením vytrhajú rastlinky alebo sa aspoň čiastočne vytiahnu zo zeme čo je škodlivé.

Sú sice gazdovia, ktorí hlásajú, že bránením osenia vyhynie príliš mnoho rastlínok. Na tieto námietky možno ale odpovedať slovami skúseného hospodára, ktorý hovorí, že pri bránení pšenice roľník sa nemá ani nazad pozeráť, aby nevidel, jaké spustošenie učinil, lebo toto spustošenie je len zdanlivé. Jestli po bránení vyzerá osenie tak, jako po zasiati, tým osenie len vyhralo, lebo z rastlinky tým bujnejšie začnú nové pučať. Pšenicu treba vždy pobrániť, čo by bola jaká riedka.

Ochrana stromov pred húsenicami.

Keď hospodár stromy zasadí, starostlivo ich ošetruje, vidí jak sa vyvinujú, dozaista sa zarmúti, keď spozoruje, že stále ubýva listia na strome, a konečne že strom stojí skoro celý holý, súc posiaty húseničnými závitkami. Na takýto strom je skutočne smutný pohľad. Húsenice zvykli obyčajne len vtedy ničť, keď už vo veľkom počte vystúpily a ani vtedy nerobí sa to tak, aby sa ďalšie množenie húseníc zamedzilo.

Nuž a čo má roľník robiť, aby si od húseníc stromy zachránil? Hospodár môže sice mnoho učiniť, všetko ale nie. hlavnú vec musí sama príroda vykonať, hospodár môže len napomôcť to, čo príroda sama vykonala. A aj vtedy, keď príroda a hospodár spolu účinkujú vstave sú toto zlo len zmenšiť, nikdy ale úplne odstrániť. Pred všetkým nesmie sa čakať, aby sa húsenice až k zakukleniu vyvinuly, lež treba zničiť vajčeka motýlov, z ktorých za húsenice liahnú. Za jasných slnečných dní zime a na jar pri dost' malej pozornosti možno tisíce

a tisíce húseničných vajčiek zničiť. Vajčeka niektorých druhov husenic sú neobyčajne tvrdé a preto je najlepšie, keď ich nožom do nádoby soškrabeme a v peci spálime. Ponevác sa tieto vajčeka na jar veľmi nepravidelne vyvinujú, sú húsenice veľkou pohromou pre stromy. Vzdor čisteniu stromov objavujú sa vždy nové a nové húsenice.

Motýl kladie vajčeka na slabé vetvy stromu, kde sú tiež prstenkovite jakousi štiavou spojené. Štiava táto je tak tvrdá, že chráni vajčeka proti všetkým vlivom poveternosti. Na malých a stredných stromoch není ťažko tieto prstenky najst, ťažšie, ba skoro nemožné je to pri veľkých stromoch. Vyžaduje sa k tomu dobrý zrak, lebo prstenky možno len zblízka vidieť a rukami ich odstrániť.

Hubenie húseníc veľmi napomáha okopávanie stromov, ktoré sa má alebo neskoro v lete, alebo na podzim previesť. Väčšina húseníc zakuklí sa pod korunou stromu a prekopením zničí sa mnoho motýlových lár a tým sa prostredne zničí mnoho motýlov. Čo sme tu povedali, to môže každý hospodár previesť, hlavnou pomocou pri hubení húseníc je ale príroda a preto povinnosťou hospodára je, aby toto osožné účinkovanie prírody napomáhal. Hospodárovi veľmi na pomoci sú vtáci, ktorí k ochrane stromu prispievajú tým, že húsenice žerú, a hospodári práve v záujme vtáctva málo robia. Všetei z hmyzu žijúci vtáci zasluhujú, aby sme ich čo najviac šetrili. K týmto užitočným vtákom prináleží v prvom rade kukučka, ktorá zničí ohromné množstvo veľkých húseníc, ktoré iní vtáci nemôžu sožrať. Kukučky treba tedy čo možno najlepšie šetriť.

Strieborná svatba dcéry nášho kráľa. Dňa 20. t. m. minulo tomu práve päťadväť rokov, čo najstaršia dcéra jeho veličenstva nášho kráľa arcikňažna Gizella vydala sa za knieža Leopolda druhorodeného syna bavorského prince-regenta Luitpolda. Slávnosť striebornej svatby kniežacieho páru odbývala sa v Mníchove, kam sa na strieborný sobáš dostavil i jeho veličenstvo kráľ. Strieborná svatba odbavila sa za okázalých slávností, a Bavorčania nejedným pekným znakom dali na javo výraz svojej radosti nad tým, že Všemohúci doprial kniežaciemu páru dosiahnuť päťadväť rokov svojho sňatku. — Kniežací pár má stvoro detí. Ich najstaršia dcéra arcikňažna Alžbeta vydala sa pred štyrmi rokmi za baróna Seefrida a arcikňažna Augusta za arciknieža Jozefa Augusta, syna arcikniežata Jozefa; krem týchto dvoch výdatých dcér jubilujúci kniežací pár má ešte dvoch synov: 18-ročného kn. Juraja a 15-ročného kn. Konráda. Na slávnostach striebornej svatby súčasťni sa i zaťovia kniežacieho páru so svojimi manželkami.

Smrť V Kysuckom Novom Meste náhle zomrel po odbavení pobožnosti na Vzkriesenie tamojší kat. farár Ján Posta. Ako sa „Slov. Nov.“ z hodnoverného prameňa dozvedajú, na uprázdnenú faru v prvom rade kandidovaný je Jozef Gáli, na ten čas katecheta v žilinskom sirotinci.

Ministerský predseda čestným mešťanom Koložváru. Pred krátkym časom mesto Koložvár jednohlasne zvolilo ministerského predsedu baróna Desidera Bánffyho za svojho čestného mešťana. O čestnom mešťanstve znejúci skvostne zhotovený diplom tieto dni odovzdala ministerskému predsedovi jedna deputácia pod vedením mešťanostu a kráľ. radcu Jozefa Albacha. — Takto hľa veľké mesto Koložvár uznalo veľké zásluhy ministerského predsedu.

Člen panovníckej rodiny v Prahe. Tieto dni chodila jedna deputácia pražského zastupiteľstva mestského prosiť panovníka, aby v zámku na Hradčine stále býval jeden člen panovníckej rodiny. Jeho veličenstvo prisľúbil deputácii, že uváži prosbu deputantov a teraz už počuť, že na stály pobyt do Prahy preložený bude arciknieža Franc Ferdinand, lebo dosavď bolo vo zvyku, že dedič koruny ztrávil istý čas v Prahe. Jestli žeby arciknieža Franc Ferdinand nemohol byť preložený, tak do Prahy preložia pravdepodobne arciknieža Ottu.

Budapešť vzorným mestom. Že naše hlavné a sídelné mesto Budapešť, čo sa týka rozličných technických zariadení, stavby ulíc, premávky atď. veľkým krokom napreduje a tým predčí mnohé európejské mestá, toho najlepším dôkazom je, že do Budapešte ustavične prichodia učenci a odborníci študovať a obznámiť sa so zariadením nášho hlavného mesta, aby tu nadobudnuté skúsenosti mohli upotrebiť pri ďalšom vývine svojich miest, ktoré ich do Budapešte cieľom študovania vyslaly. Tak najnovšie desať mestských reprezentantov z Berlína bavilo sa v Budapešti, aby preštudovali pokrok nášho hlavného mesta na poli staviteľstva, premávky a zariadenia.

Oznámenie požiarov. Minister vnútra vo svojom nariadení upozornil všetky obecné predstavenstvá, aby každý prípad požiaru v obci a jej chotári behom 24 hodín oznámili patričným žandárskemu úradu. Oznámenie stať sa má preto, aby žandári hneď mohli pátrať po príčinách požiaru a v páde podpaľáčstva vystopovať zlosyna, ktorý oheň podložil.

Sieň sv. Štefana v kráľ. palote. Zvláštnou okrasou novej kráľovskej paloty v Budíne, ktorá sa teraz stavia, bude takzvaná sieň sv. Štefana, prvého kráľa uhorského. Steny tejto siene pokryté budú umelecky vyvedenou maľbou, ktorá vpálená bude do majoliky. Maliar Roskovics pre sieňu namaluje 8 veľkých obrazov, ktoré predstavovať budú siedmich kráľov pochádzajúcich z domu Arpádovho, potom sv. Margitu a sv. Alžbetu. Samo sebou sa rozumie, že v utešenej sieni zvečnený bude i sv. Štefan tak v obraze ako i v soche. S dokončením týchto prác budú náhlit, lebo celé vnútorné zariadenie siene sv. Štefana vystavené bude r. 1900. na parížskej svetovej výstave.

Poľno-hospodárske museum. Minister orby Ignác Darányi v historickom oddelení milennárnej výstavy v mestskom lesíku sriadil poľnohospodárske museum, ktoré sa dňa 1. apríla otvorilo a teraz si ho môže obecnosť zdarma obzrieť. Museum otvorené je mimo pondelku každý deň predpoludním od 10 hod. do 1. hod. a popoludní od 3. do 5. hod.

Nešťastie vystahovalcov. Z obce Sándor Eggháza niekoľko vystahovalcov chcelo sa vystahovať do Bulharska, pokiaľ ale cestovných pasov nemali, sadli v noci na jeden väčší člnok a tak chceli vyhnúť žandárom chceli ísť dolu Dunajom do blízkej srbskej obce. Sotva ale došli na prostred Dunaja, strhol sa veľký víchor, člnok sa prevrhol a všetci vystahovalci zahynuli tam v rozbúrených vlnách Dunaja.

Nový rektor ostrihomského seminára. Kraj. vyslanec Štefan Roszival doterajší rektor ostrihomského seminára, aby mohol svoje ablegátske povinnosti náležite vykonávať, poďakoval sa za ten úrad, následkom čoho knieža-primas Vaszary prijal jeho poďakovanie a Roszivalovi za jeho zdarné účinkovanie vyslovil svoju vďaku a uznanie. Na miesto Roszivala knieža-primas vymenoval za rektora ostrihomského kanonika Antona Venczella.

800-ročné jubileum cistercitov. Rád cistercitov v Uhorsku dňa 28., 29. a 30. apríla veľmi skvele zasvätil 800-ročnú pamiatku svojho založenia. Tieto tri dni v kláštoroch a chrámoch rádu cistercitov predpoludním budú sa vybavovať služby Božie s kázňami. V každom chráme budú päťkrát kázať. Mládež cistercitských gymnázií v Pátkostoloch, v Jágrí, Baji a Stolnom Belehrade 29. t. m. pôjde k zpovedi a 30. rano k prijímaniu; v tieto dni popoludní budú školské slávnosti so spevom a rečňovankami.

Kňaz divadelným hercom. Halfeldský (Anglicko) kňaz menom Heig Leigton za štrnásť rokov kázal svojim anglikánskym veriacim slovo Božie, ale títo nieveľmi sa starali o jeho hmotné zaopatrenie. Zápas s ustavičnými nedostatkami pohol duchovného k tomu, že opustil svoju faru a stal sa divadelným hercom. Vystúpil v jednom divadle a tu svoju úlohu herca, ktorý má v poslucháčstve vzbudiť súcit nad svojím nešťastím, previedol s takým zdarom, že ho direktor hneď prijal do svojej spoločnosti s platom mesačných 200 zlatých.

Výstava vo Viedni. Jako známo, toho roku dňa 2. decembra bude tomu 50 rokov čo panovník Franc Jozef nastúpil na cisársky trón rakúsky. Z tejto príležitosti usporiadajú vo Viedni viac slávností, ktoré sa započnú otvorením výstavy, ktorú Rakúšania sriadili na pamiatku cisárskeho jubileuma. Teraz píšú z Viedne, že sa jubilárna výstava rýchlym krokom blíži ku svojmu zahájeniu a že jeho veličenstvo na prosbu riaditeľstva prijal protektorát tejto výstavy zároveň osvedčiac sa, že výstavu 7. mája osobne zahájí.

Ruské knieža zlodejom. Knieža Keiknatow, jako knihvedúci jedného úverkového spolku ešte pred 5. rokmi obkradol spolok asi o 30.000 rublov a potom ušiel do cudzozemska. Knieža teraz myslí, že sa mu to už prepieklo a chcel sa vrátiť do svojej vlasti ale na hranici ho poznali, chytili a odviekli do Varšavy. Keiknatow v kartách premárnil ukradenú summu.

Tiež kresťanská láska. V Mező-Bánde (stol. Maros-Torda) zomrel po tieto dni jeden chudobný nádenník menom Július Kiss. Kiss živil sa za dlhší čas len s almužni a keď zomrel, miestny grécko-katolícky kňaz nechcel ho pochovať s tým odôvodnením, že nemá kto zaplatiť pohrabné trovy. Konečne, keď obyvateľstvo počalo už šomrať, že mŕtvolu ešte vždy nepochovaná leží, tento „duchovný“ pastier rozkázal štyrom cigáňom, aby zakopali mŕtvolu do priekopy vedľa cintorína. Úbohého nádenníka pochovávali teda štyria cigáni. Nad nemilosrdným pokračovaním kňaza pohoršilo sa celé obyvateľstvo.

Nedráž divého zvera. Budapeštiansky krémár Franc Vampetič vo zverinci v mestskom lesíku paličkou dráždil tieho ležiaceho leoparda v klietke. Leopard z počiatku tieho sa choval a tak sa zdalo, že mu dobre padne hladkanie. Neskôr však rýchle vyskočil a svojou dlapou chytil Vampetiča za rameno a dotrhal mu ruku. Príležitostným sluhom len ťažko podarilo sa odohnať rozzúrenú bestiu. Dokiaľ sa zahojí Vampetičovi ťažko ranená ruka, prejdu i mesiace.

Nové peniaze. Jako známo, staré bankovky vtiachnu a vypustia namiesto nich nové, zodpovedajúce korunovej hodnote. Takých starých bankoviek je v obehu za 112 milionov zlatých namiesto ktorých dajú raziť zčastičky nové papierové bankovky, zčastičky nové strieborné 10korunníky. Rakúsko-uhorská banka do obehu pustí spolu 160 milionov zlatých obnášajúce nové bankovky. Nové strieborné peniaze budú pozostávať z 9 čiastok striebra a z 1 čiastky mede. Nové päťkorunníky sú tak veľké jako staré dvojzlatníky a ich vyvedenie je veľmi vkusné. Z nových peňazí pripadne na Rakúsko 44.800.000, na Uhorsko 19.200.000 korún. Polkorunníky predbežne nebudú raziť.

Londýnski vreckári. Z Londýna píšú: S nastaním leta riadne zaplavujú cudzinci a vidiečania anglické hlavné mesto a táto doba je najvíťanejšou i vačkovým zlodějom, ktorí v takýto čas s veľkou šikovnosťou prevádzajú svoje nebezpečné remeslo. Po tieto dni redaktorovi Til-Blasu napadla myšlienka vyslať jedného svojho spolupracovníka k najznámejšiemu a najšikovnejšiemu vreckárovi cieľom dozvedania. Prirodzene, že sa novinkár mohol vypytať len čo sa týče výsledkov tohto „obchodu“ a nie na spôsoby jeho prevádzania, pretože je toto úradná tajnosť vreckárova. Jestli možno veriť zpráve toho novinkára, teda dľa nasledujúceho ani dráha vreckárska je nie veľmi skvelá a výnosná. „O našom remesle“, hovoril opýtaný vreckár na otázku novinkára, „sú veľmi falošné chýry rozchýrené. Myslia o nás, že zarábame mnoho peňazí. A verte mi, pane, že vreckár ani nežije, ale len biedi. Obzvlášť zima je pre nás samá bieda. S oziabnutou rukou, skrahnutými prstami nemožno „pracovať“. Minulej zimy bol by zomrel hladom, keby sa nebol nado mnou smiloval jeden dobrosrdečný úžerník a požičal mi malý obnos peňazí. Ani toľko som nemohol zarobiť cez celú zimu, aby bol mohol zaplatiť svoj byt o jednej chyži . . . A potom, prosím, človeka oklamú a obkradnú. Vysmejú a naberú. Najpoprednejšie osoby nosia dnes falošné šperky . . . Pomyslíte si . . . Úplný týždeň som chodil za jedným elegantným pánom, ktorý nosil diamantovú ihlu v nákrčníku. Tento pán miloval nápoj . . . Konečne na siedmy deň sišiel som sa s ním v jednej odľahlej ulici. Bol opitý, ľahko som s ním zaobíšiel . . . A hľa, ihla, za ktorou som chodil celý týždeň, bola falošná. Bola hodná dva groše. O tom ani nehovorím, ako často sú peňaženky pánov až ku opovrhnutiu prázdne. Je ešte výnosnejšie keď si sadneme do omnibusu alebo na koňskú železnicu . . . Čestujúci často zabudnú tam rozličné veci. Ostatne teraz už ani nehodno chytať sa tohoto remesla. Málo donáša a veľkú šikovnosť vyžaduje“.

Pozostalosť nepriateľa žien. Z Viedne sa oznamuje: Minulý týždeň zomrel tu zvláštny podivín práve v tú chvíľu, keď odhodlal sa vydať na pohrab svojho brata. Zanechal zaujímavú pozostalosť. V jednej z priehrad písacieho stolíka nájdený bol balíček papierov s nápisom: „Pokusy mojich príbudných dostať ma do manželského jarma“. Balíček obsahoval 62 listov z rokov 1845 až 1893, opatrených poznámkami starého mládenca. Lístok priložený k tým papierom znie: „Tuto je 62 listov s práve toľko návrhmi vydaju chtivých dievok a vdov, ktoré vypravily sa s úhrrným venom 1.760,600 zlatých, aby ma lapily“. Pozoruhodným je tento odstavce závetu: „Prosím svojich príbudných, aby na cintieri, kde budem pochovaný, neležala vedľa mňa z tej lebo onej strany žena. Keby to nebolo možné, prosím, aby bolo zakúpeno miesto pre tri hroby a mrtvola moja nech je uložená v prostriedku. Miesto v pravo a v ľavo nech v prípade tom ostatne prázdne“.

Nešťastie na rieke Orave. Pri obci Podbiel (oravská stol.) udalo sa po tieto dni veľké nešťastie. Na rozkaz prácu vedúceho ôsmi robotníci chceli sa previezť na člunku cez rozvodnenú riekú Oravu, aby priniesli na protivnom brehu složené svoje náradie. Vlny od veľkých dažďov rozvodnenej Oravy však prevrhly malý člnok a pomeväč ratovanie nebolo možné, všetci ôsmi robotníci zahynuli v rozvodnenej rieke. Prácu vedúci, ktorý mal vedieť, že člnok bol malý pre toľkých ľudí, akonáhle videl strašné nešťastie chcel spáchať samovraždu, ale ho v tom prekazili. Úbohí robotníci boli už všetci ženatí a teraz osem vdôv a štyriadvadsať sirôt oplakáva ťažký svoj osud, ktorý ich potkal neočakávanou smrťou jejich manželov poťažne otcov. Sústrasť naproti nešťastným rodinám javí sa na celom vidieku.

Oheň v bani. V baňsko-štiavnických baňach v šachte sv. Štefena zúrili tieto dni nebezpečný požiar. Banické a dobrovoľné hasičstvo hneď poskytlo pomoc ale vo vnútri šachty zúriaci požiar len po šesťhodinovej ťažkej práci vedeli udušiť, keď z čiastky zhorely budovy v šachte. Zistené je, že oheň zapríčinil podpaľáč, ktorého však posiaľ ešte nevypátrali.

Americké dedičstvo. V tej Amerike zase vraj zomrel jedon boháč, ktorý zanechal ohromné summy pre svojich pokrevných v Uhorsku. Z Nového Yorku píšú totiž, že tam nedávno zomrel istý Manovill a zanechal vraj 10 milionov dollarov. V Uhorsku žijúci Manovillovci až teraz sa dozvedeli, že aké dedičstvo ich čaká a už aj poverili jedného budapeštianskeho advokata, aby porobil potrebné kroky cieľom vymozenia veľkej pozostalosti. Viaceri z Manovillovcov hývajú tu v hlavnom meste. — Len aby tí Manovillovci tak nededili ako dosavď mnohí sklamaní dedičia.

Najrýchlejší rečník sveta. Z Ríma píšú, že Bernardino Grimaldi, vyslanec a bývalý minister, ktorý bol dlhý čas nemocný, sa teraz úplne uzdravil. Taliansky parlament dostal takto zase rečníka, ktorého jazyk je tak obratný, že za jednu minútu ľahkým spôsobom 180—200 slov vyrečie; je to taká schopnosť vyslanca, ktorá počas pojednávania zákona o železniaciach v 43 nekonečne dlhých rečiach vzbudila obdiv a zároveň i strach. Talianske časopisy uštipačne poznamenávajú, že je opravdové šťastie, že sa Grimaldi nenarodil na miesto — testinej.

KU OBRÁZKU.

Napájanie.

Príroda prebudila sa k novému životu. Teplé lúce jarného slnka vysielajú svoju zúrodňujúcu silu na kraje našej zeme, aby práca hospodárova náležite bola odmenená. Jaká to radosť, jaké potešenie pre srdce a myseľ ľudskú pohybovať sa v slobodnej prírode, kochať sa v jej nepočtených krásach a živiť sa vzduchom otepleným lúčami jarného slnka. Všetko ožilo. Ozýva sa spev vtáctva, spev pracovitých diev, zvuky pastierskej fujary; celé ľudstvo pozemské slávi Hospodina obrábajúc matku zem, ktorá nás všetkých živí a udržuje. Nepočtené mnoho obrazov poskytuje oku príroda behom doby letnej. Tam vidíme s chuťou pracujúceho roľníka, tu pomáhajúce devy, tam zas pastiera jako bdiac nad svojim stádom vyludzuje pekné zvuky zo svojej fujary, tu zas radosť sobe-rania plodov zemskej. I naše vyobrazenie predstavuje takýto výjav zo života hospodárskeho v lete. Tam zabnal pohonič volky ku potoku aby sa občerstvil vodou; ovečky tiež smädом hnané prichodia uhasiť svoj smäd a ga-

zdiná v koši na chrbte nesie domov kozliatko, ktoré na poli spatrilo svetlo slnca. Je to obrázok, jakých nepočítne mnoho vídavame na poli ale vždy je on pekný, milý, v ktorom sa oko pokochá.

ODKAZY REDAKCIE.

Viacerým *bezmenným dopisovateľom*. Posledne sme dostali viac *bezmenných dopisov*, ktoré sme neuvre-

nil. Týmto dávame na vedomie, že redakcia *bezmenné dopisy* nemôže do povahy brať a tak ich ani nikdy neuverejní. Patriční páni nech sa tedy ani neustávajú a nech si nerobia daromné náklady s doposielaním *bezmenných dopisov*.

Pán *Gujdoš*. Ráčne odpustiť, že sme zaslaný *dopis* neuverejnili. Obsah jeho je *príšteklivý*. Prosíme *zpravu* potom, keď pán *hlavný slúžny záležitosť* ukončí.

Prosíme pozor dať.

V Uhorsku veľmi je rozšírené v obchode *závratníctvo* a *ziskuchtivosť*. Od tej doby čo som s *kosou „sv. Antona“* ktorej *chýr* rozšíril sa po celej krajine, *závratníkom* trochu na prsty klepol, *všemožnými figlami* napodobňujú ju a *podvádzajú ľudí*, že ich *lahký tovar* je *kosu „sv. Antona“* proti tomu *osvedčujem sa*, že v Uhorsku *nedržim ani jednatela ani podomníka*. *Opravdovú kosu „sv. Antona“* len u mňa možno dostať.

Ctené *vidiecke obecnstvo* nemôže sa *zaoberať bez jedného nástroja*, bez *kosy*. *Dobrá kosa* je poklad; *zlá kosa* je *taká ostuda*, ktorá ani toho *nenie hodná*, aby sme ju do ruky *chytli*. Každý to *dobre vie*, a *predsa mnohí slepo veria* týmto *dotieravým odpredavačom* *zriedkavými líškavými výrazmi* *vychválených kôs*. Toto je tá *jediná kosa*, ktorá *doposiaľ nad všetko očakávanie úplne vyhovela žiadostiam kupovačov*.

Kosa „Sv. Antona“

právne *zaslúži byť menovaná kosou ľudu*, ako ju na mnohých miestach *menujú*.

Tolkých a takých uznani pôvod je ten, že je ona *trváca*, ani *pritvrdá*, ani *primáka* *neni a podivuhodne ľahká*.

Kosa je *tenká*, ale *hrdlo má mocné*, *šikuje sa ona do ruky obyčajného kosca*; *ne musí sa kováčovi poslať*, aby jej *zohol hrdlo*, *ponevác následkom tohoto obyčajne zmäkne zadná časť kosy*.

Veľa gazdov následkom chybného kovania aj tú *najlepšiu kosu* *pokazí*. Pri *kose „sv. Antona“* *nemôže sa to stať*, *ponevác ona už vo vykovanom a vyprobovanom stave dostane sa do ruky kosca*.

Po jednom kovaní aj behom viac dní dobre kosi kosa „sv. Antona“ a *po jednom ostrení aj na 150 krokov sa dá s ňou dobre kosiť* aj tá *najtyrdšia brehová tráva*.

Za každý kus dobre stojím; nezodpovedajúci premením.

Ceny kosi „Svätého Antona.“

Cena kusu:	zl.	1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30	kr.
Zdĺžka centimetov:		70	75	80	85	90	95	100	

Amerganský kosový kameň (oslička) je veľmi *zodpovedajúci tomu cieľu*. *Cena 25 kr., 10 kusov 2 zl.* *Strieborno-ocelová babka s kladivkom v skovadle 85 krajciarov.* — *Ocelové kosáky „sv. Antona“* *po kuse 35 kr., 10 kusov 3 zl.* — *Pri objednaní 5 kôs franko*, *pri objednaní 1 kusov jedenásty sa pričíni.*

Jozef Sohr v Somogy-Szille.

Kosa len vtedy je opravdová, *jestli na stupni je môj ochranný znak*, *na tabuli ale toto sa dá čítať: Ocelová kosa „sv. Antona“ Sohra.*

Obrázkové cenníky zašlem zdarma.

(15—2)

Budapeštianska bursa s úradným značením cien dňa 22. apríla.

Obilie	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	77—81	—	—	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	3750.—	3775.—
peštianska	77—81	13.40	13.50	Uhorská zlatá renta 4%	120.80	121.20	Pešt. uh. kupec. b.	1410.—	1415.—
stolnobebradská	77—81	13.75	13.85	korunová renta 4%	99.00	99.40	Pešt. prvá vlast. sporiteľňa	8150.—	8200.—
Raž (šlto)	70—72	9.20	9.35	Uhorské regálové úpisy 4 1/2%	100.60	101.30	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	619.—	620.00
Jačmeň na krm	60—62	6.60	6.90	premiové úpisy	160.00	161.00	Záložné listy.		
na pátku	62—64	7.00	7.50	Uhorská tiskco-segedínska po- žička 4%	140.00	141.00	Uhorského pozem. úverkového ústavu 4%	97.70	98.70
na várku	64—66	8.00	9.50	Uhorská žel. požíčka 4 1/2% v zl.	119.50	120.50	Uhorského úver. záložného ús- tavu 4 1/2%	100.00	101.00
Ovos	39—41	7.05	7.35	výřázkové úpisy 4%	100.40	101.50	Uh. úver. ústavu s prémieou 4%	121.00	124.00
Kukurica	73	5.40	5.50	Spoločná požíčka v bež. penia- zoch 4 1/2%	101.60	102.15	Peniaze.		
Proso	—	4.50	4.50	Žreby.			Cisársky dukát	5.68	5.73
Repica	—	—	—	Spolku „Jó sziv“	3.40	3.70	Dvadsať-frankovník	9.54	9.58
Datelinové semá, luc.	—	48.—	52.—	Uhorského „Červeného kríža“	8.00	8.50	Nemecká ríšska marka	58.90	59.10
Červené	—	31.—	33.—	Rakúskeho	20.25	21.70	Striebro	—	—
Svinská masť peštianska	—	50.50	59.50	Bazilika	6.10	6.50			
vidiecka	—	—	—						

Knihlaďiareň Viktora Hornyánskeho v Budapešti.